

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Septembris Et Octobris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10262

De SS. Taracho, Probo & Andronico, martyribus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77413)

habentur. Obijt vir sanctissimus anno à partu Virginis millesimo trecentesimo septuagesimonono: regnante Domino nostro Iesu Christo, cui cum patre & spiritu sancto est honor & gloria in secula seculorum, Amen.

MARTYRIVM SANCTORVM ET GLORIOSORVM CHRISTI MARTYRV, TARACHI, PRO-
bi, & Andronici, vt habetur in Simeone Metaphraste.

IOCLETIANVS tenens Romanorum imperium, 12. Octobris
vir, qui errori cultus demonum erat mirum in modum
addictus, volebat quenlibet Christianum abiurare piera-
rem, veramque religionem, literis & edictis per vniuer-
sum orbem terrarum spargens hanc impiam vanitatem. Ea
de causa multis quidem ex fidelibus labefactabatur ani-
mus: alij autem metu tormentorum, quorum minae fu-
erant intentatae, in solitudinibus latebant & montibus.
Pisj enim vbique erant tenfa retia & laquei. Tunc verò
fortissimi Christi milites, qui tres quidem erant numero,
& genere solo & differentia patriae diuidebantur: (Tara-
cho enim primo martyrum, patria erat vrbs Claudij Caesaris. Probo verò, quae ad
Orientem sita est, Pamphylia: Andronico autem aetate tertio, insignis metropolis
Ephesiorum) in Deum autē charitate & fide, vnum esse aperte cognoscebatur: cum
vel solum versari cum impijs, reputassent esse abnegare pietatem, seipsos separantes
à communi multitudine, tacite, & per se alebant suum in Christum desiderium. Cæ-
terum vel ipsam vitam non putabant vitalem, nisi essent Christi passionum propter
Christum participes. Scopus autem erat eis suae ad Deum orationis, à martyrio mi-
nimè excidere, & non facere Christi iacturam, quem pro omnibus habere delegerat.

Cum versaretur in his beati athletae, mittitur in partes illas quidam Praeses ab Im-
peratore, nomine Maximus, vir, qui ad extremam processerat in demonibus colen-
dis superstitionem, & cuius crudelitas iactabatur vulgi testimonio. Is cum ad Tarsen-
sium venisset ciuitatem, protinus ad examinationē sedit in excelso tribunali iudicās,
aut certamen potius parans longè difficilimum. Illi autem assistebat magna multi-
tudo licetorum, qui illius nutibus & gestibus se promptè parituros esse significabant.
Cum ergo ijs, qui tunc erant cultores demonum, martyres propter veram religio-
nem euassent manifesti, & iam comprehensi fuissent, ij, quibus hoc incumberebat of-
fium, iudici de illis significarunt. Ipse autem veruit quidem eos sisti communiter,
sed singulatim potius introducens, eos examinabat, maligno hoc agens consilio, &
cogitans fore, vt inuidios sic facilius expugnaret. Et primus quidem, videlicet aetate,
Tarachus in medium accedens, cum rogatus esset, quisnam vocaretur, seipsum con-
fessus est esse Christianum, intrepidè dicēs iniusto iudici: Quod tu, tanquam crimen,
persequeris, hoc est mihi ornamentum, & nomen proprium. Quoniam verò id quo-
quē, quod à parentibus mihi fuit impositum, vis scire, vocor Tarachus. Cum autem
essem miles, infernè abnegavi militare, quoniam arma nostra, qui sumus Christiani,
non sunt carnalia, sed Deo potentia (vt dicit Paulus) ad destructionem aduersarij. Fac
ergò, quod velis: ero enim tibi per Deum, qui est in me, stimulus & perturbatio. Et
nec me senectutis & canorum admoneas, qui sum iuuenis animi alacritate: neque
quod inconsideratè, & prater rationem sit à tuis Imperatoribus, id voces legem pa-
triam. Vnus est enim noster & verus pater, Deus, qui nos etiam produxit ad essentia-
m. Tui verò dii cum sint ligna & lapides, sunt abominationes. Talia sunt, quae à tuo
Imperatore coluntur simulacra.

His accedens iram Iudicis, vt qui dijs insultaret, & Imperatoribus, in maxillis pro-
tinus subiit iniuriam: deinde etiam in collo multis horis fuit verberatus. Quod spe-
ctaculum ne poterant quidem ferre ij, qui aderant: quocirca aggrediebantur etiam
admonere, vt stultè loqui, sicut eis videbatur, desisteret. Quibus martyr scitè admo-
dum & appositè: Cum sexaginta, inquit, toros sex annos diligenter hanc stultā exer-
cuerim locutionem, hora vna, quod tam longo tempore est acquisitum, expellam?
Nequaquam per hoc, quod pro pietate suscipio certamen, & per meam in Chri-
stum verum Deum fidutiam, neque si nobis alius minetur Maximus, hoc longè gra-
uior

12. Octobris
Cap. 1.
Multi defi-
ciūt in per-
secutione
Diocletiani
Horū mar-
tyrum pa-
triam.
Pietas.
Scopus eo-
rum: quis
fuerit.
Cap. 2.
Cōprehē-
duntur san-
cti martyres
Tarachi cō-
stantia.
2. Cor. 10.
Inueniunt se
dicit animi
alacritate.
Cap. 3.
Ceditur in
maxillis &
collo.

uior & importunior. Harum martyris vocum libertatem non ferens iniquus Iudex, iubet ipsum virgis caedi crudeliter. Cùm autem post plagas maneret animo immobilis, grauioribus quàm prius ferreis adstrictus vinculis, abductus est in carcerem.

Virgis ca-
ditur.
Cap. 4.
Probi xi-
mia virtus.

Deinde is quoque, qui erat secundus ætate, productus est ad tribunal. Ille autem citra moram, & paucis dixit omnia, nè differret pati. Diuina quidem, inquit, & præcipua appellatione vocor Christianus, humana autem Probus. Sum Thrax genere, homo priuatus, Imperatorum & tuas aduersus veram religionem voces, ô Iudex, execrans, & vestram maximè amicitiam, vt quæ à Deo disungit: magno enim precio emi esse Christianum, vt qui omnes, quas habebam, facultates, quæ erant nõ pauca, contempserim, propter mandatum spiritus. Quæ cùm dixisset, alligatus &

Verberatur
neruis bou.

extensus accepit bouillorum neruorum ictus, vel niue cadente crebriores. Et cùm terra irrigaretur sanguine, & stupeant, qui circumstant, & ad eum clamarent: Vide hunc fluxum maximè terribilem, & tibi parce: martyr ad eos intuens, Quo qui certant, inquit, vnguntur, oleum aut vnguentum, hunc sanguinem reputo: & ideo ad certamina euado alacrior. Deinde etiam in ventre rursus similiter verberatus, cùm terram abundantiori sanguine fecisset purpuream: Christe, fer mihi opem, solum est elocutus. Et cùm dixisset præses: Si tibi opem ferret, te liberaret ab omnibus his tormentis: sapienter admodum respondit vir iustus: Non quæro non pati, sed fortiter ac

Eius præcla-
ra vox, &
constantia.

constanter ferre perpassiones. Nemo enim ex ijs, qui decertant, si fuerit sanæ mētis, perierit auferri à certaminibus, quibus assequitur coronam & præmia. Verùm te latet, ô Iudex, me & valdè fuisse exauditum, & mihi datum fuisse auxilium. Tua nanque cõtemno tormenta, nõ victus ab ijs, per quæ putasti te me esse victurum, & ex acerbissimis corporis doloribus animum nactus robustiorem. Cùm his simul celsisset, & eum dimisisset Iudex, eum quidem ferro vinciri, & in carcerem abduci iubet, & extendi in quatuor foraminibus ligni, ad torquendum constructi.

Cap. 5.
Andronici
iuuenis
egregia for-
titud.

Post quem tertius fuit introductus Andronicus, corpore quidem iuuenis, ijs autem, qui prius decertarunt, ingenio æqualis, & perfectus. Quamobrem & constantiam, & dicendi libertatem, & eandem ostendit orationem, se Christianum vocans, & Christi seruum. Cùm autem post interrogationem iussus esset se non stultè gerere, sed sacrificare, alieniore simul & veriore modo respondit iudici: Rectè, ô Maxime, dicens, certamina nostra nominâsses stultitiâ, si spe frustrarentur. Si quis autem adspexerit ad spem & remunerationem, quam Verbum promisit salutare, ipse quoque omnino dicit eum

Rom. 8.

Paulo: Non sunt condignæ passionis huius temporis ad gloriam reuelandam in nobis. Ille autem morsus hac philosophia martyris, cùm veller ostendere verba nihil aliud esse, quàm verba, inuenit res ipsas eis ferre testimonium, & ea confirmare. Nam cùm

Atrocissime
cruciatur.

iussisset eum suspendi in ligno, imperat vt ferro eius imprimerentur tibi: deinde, vt eius latera pungerentur stimulis acutissimis, & sale affricarentur, & testis lacerarentur: hoc moliens, vt deficeret athleta dolorum acerbitate. Sed ille dicebat salem reddere corpus firmum ac solidum, vt posset sufficere reliquis certaminibus. Quamobrem rursus defessus is, qui puniebat, iussit eum quoque similiter custodiri in carcere.

Cap. 6.

Tarachi
summa dic-
cendi liber-
tas.
Dire puni-
tur.

Cùm igitur horum trium fortissimorum virorum hanc pulcherrimam sumpsisset experientiam, rursus eos singulatim, priori quoque tunc vtens ordine, produxit ad tribunal. Rursusque assistens Tarachus cum maxima dicendi libertate, Præsides, Imperatores, ipsorumque deos esse maximè imbecillos arguit fortissimè. Vndè etiam corpus cõstringitur lapidibus, & ignem manibus accipit nõ pusillo & abiecto animo. Deinde sublimis præcepit que suspensus, ex fumo nares acerbissimè permeante excipit tormentum. Quinetiam huic rei tam graui adiungentes accessionem, cùm aceti, & salis, & acerrimorum feminum mixtionibus facta esset acrior temperatio, quod hinc fuerat contemperatum, per illius nares crudelissimè percõlant. Ille autem hoc intolerandum tormentum fortiter ferens, & ignem quidem frigidum, si cum igne æterno conferatur, reputans, dulcem autem illam acerbam qualitatem, sic rursus ferro vincus conijcitur in carcerem.

Cap. 7.
Probi vir-
tus & suppli-
cia noua.

Secundus post eum Probus sistitur ante iudicem, ridiculos quidem illius deos ludificans ex ijs, quæ Græci de ipsis fabulantur: Imperatores autem, vt qui ex æquo nefaria simul facerent, & iuberent. Verberatus verò ipse quoque in os, & hoc tormento veluti exultans & exiliens, condemnatur stare super ferrum candens. Cùm autem hoc tormentum videretur potius lætitia, quàm molestia afficere martyrem, iubet iudex ferrum magis candesceri, & super id quamprimum imponi atletam, & ex negli-

gen-

gentia ministrorum, non ex diuino auxilio, existimans esse martyris fortitudinem. Illud autem frigidum vocabat athleta, & iudicis inuenta, tanquam stulti, irridebat. At in dorso plagas is, qui irridebatur, contra furiosè imponit: iubetque ei ronderi comam, & carbones ignis immitti in tempora, & linguam extrahi, vt amputaretur. Martyr autem, cum prius iudici dixisset: Est mihi lingua quæ non potest excindi, & alioqui immortalis, quam audit Deus, qui etiam se vocem sanguinis dixit audire clamantem: eam protinus porrexit. Quam cum ille secari fecisset, eum tranmisit in carcerem.

Rursus nota
supplicia

Gen. 4.

Cum verò ad diuinum transisset Andronicum, & experientia persuasum habuisset, quod omne genus tormenti esset apud eum inefficax, conuersus est ad deceptionem, & ei dixit: Gere te hac in re sapienter, & sacrificia, priusquam grauissimum, & cui nullum erit remedium, quippiam patiaris. Quid enim commodi acceperunt amici tui ex vana sua constantia, qui tandè post multa tormenta conuersi didicerunt, quod sibi expediebat, & deos coluerunt? Ad hæc autem Christi martyr: Si mihi quidem, inquit, persuasisti, illos quoque credo fuisse persuasos. Sin autem ego non sum persuasus, (absit enim, vt ego vnquam ita à me discedam, & ad eò infania) habeo meam sententiam pignus illorum constantia. Vna est enim in omnibus pia cogitatio, quoniam omnes quoque vnum sumus in Christo Iesu. His Tyrannus rursus iracundus, minatus est se eum in intolerabilia coniecturum tormenta. Et statim duris simul neruis vehementer est flagellatus, & perpetua plaga factus per totum corpus. Tunc ridens, dixit athleta: Falsa fuerunt, ô Iudex, ea quæ es minatus, cum non potueris aliquid notum excogitare ad superandum potens, sed rursus circa paria verseris supplicia. Existimans itaque Iudex se sanctum maiori dolore affecturum, iubet plurimum muria effundi in plagas illius. Ei autem dicit martyr: Etiam si acrem salem iubes meis plagis inspergi malo animo, scias tamen te non idè acriorem mihi inferre dolorem, sed reddere meum corpus alienum à putredine. Nam ipse quoque vides, quod cum sim torus vulneratus à prioribus plagis, alius nunc apparet, ne minimam quidem notam in me ferens, Christi mei virtute mutatus admirabiliter.

Cap. 8.
Andronicus
blanditur
Iudex.

Sapienter
in primis re-
spondet An-
dronicus.

Irridet pe-
nas.

Muria in-
funditur ei
vulneribus.

His verbis, veluti quodam stimulo, punctus Iudex, sauebat in ministros, nec poterat contineri. Existimabat enim medicos latentem ingressos, curam gessisse martyrum. Ipsi autem sua capita amputanda porrigentibus, si quid tale factum fuerit deprehensum, illorum defensionem arbitratus sui accusationem, Iudex grauius angebatur, non ferens videre vim veritatis, cui ipsi inimici ferebant testimonium. Quamobrem in minas desinens, (quod solum, quid agant nescientibus, relinquatur confugi) iubet eum conijci in carcerem, reliquum certamen referuans in diem sequentem. Quenam ergo sunt deinceps consecuta? Congregatur rursus aliud theatrum hominibus frequentissimum: & tertio sedens Iudex in excelso tribunali, duxit martyres ad tormenta, veluti in orbem choream circumagentes. Et cum nullam prius prætermisisset aut illiberalem assentationem, aut obscuram calliditatem, neque proficeret, egressus est ad modum belluinum, & eius planè, qui eadem spirat: & singulis tormentis, tanquam quædam fera agrestis, sanctorum carnes mandidit: vt qui Tarachi quidè capitis pellem excoiauerit, & id ardentibus carbonibus consperferit, & aures nouacula executerit, & labra mutilauerit: Probo autem oculos effoderit, & vinum are cruore permixtum, ori eius infuderit, & inuoluntaria hac participatione hoc maxime tyrannicum inuenerit supplicium. Cum autem carnes execratis pollutas sacrificijs in os tertij iniecisset, & vinum inquinatum libaminum admittere cõegisset, postremò oculos ei iubet effodi. Cum omnium autem similiter mamillas, latera, tibiae & digitorum intermedia candentibus veribus transfuxisset, & ad ossa usque combussisset: vidisset autem omnia conuicta, & perijisse machinas suppliciorum, Probo & Andronico carni in ara sacrificatarum, & profanorum libaminum gustum miser irridens exprobrabat.

Cap. 9.

Conijciunt
in carcerem
S. Tarachus

Horrendum
in modum
cruciantur
martyres.

Tunc Andronicus valdè ridens illius amentiam, respondit pro se, Proboque: Post multa tua inuenta, & illos omne genus cruciatus, abiectis armis, te fateris esse victum. Si hoc enim pluris faciebas, non decertare, vt expugnares nostrum liberum animi arbitrium, & conuerteres ad id, quod tibi videbatur: sed solum nobis inuitis ori ad mouere sacrificium, & videri vincere, oportebat te hoc facere ab initio, vt citò liberareris à negocijs. Quoniam autem cupiebas nostram vincere cogitationem per traductionem à vera religione ad impietatem, propterea à te vniversus fuit in nos consumptus labor. Est verò anima certamen martyrii, per labores corporis intermedios. Cæterum didicimus à nostro Deo non timere eos, qui corpus occidunt, animam au-

Cap. 10.

Liberum ani-
mi arbitrium.

Martyrium
est animæ
certamen.

tem

Matth. 10.

tem non possunt occidere: Sed si quid tibi videmur peccauisse, quod in os nostrum, nobis inuitis, iniectum sit aliquid carnis in ara immolata, & cultus idolorum nos criminis insimulas, labra quoque adime, ut quæ tua libamina, licet inuita, tetigerint. Sumus enim parati ad omnia, si exceperis, sacrificare demonibus, aut aliquid aliud facere ex ijs, quæ sunt prohibita. Bestias verò minans, nequaquam nos terret. Nihil enim habebis tua anima agrestius, aduersus quam ab initio decertauimus. Audiuit hæc Iudex: & tunc quidem athletas transmittit in carcerem, eorum corpora bestiis excedenda recondens. Crastino autem die in theatrum, quod erat extra ciuitatem, iubet præclaros fortesque portari sanctos, qui amplius non poterant ingredi. Positi autem in medio semimortui, mutilati, priuati membris, quæ se videnda offerunt, & per quæ homo cognoscitur, consumptique sectionibus & exustionibus, ostenderunt se esse integros & perfectos, ut qui participem rationis & internum hominem, qui factus fuit ad sui creatoris imaginem, quiue iustus fuit præesse bestiis, & reptilibus vniuersæ terræ, absolutum haberent, & nulla re defectum. Emissæ enim bestia, sancta corpora nequaquam tetigerunt.

Exponuntur sancti martyres à bestiis deuorandi.

Gen. I. Bestia non attingunt eos.

Cap. II. Vide rem mirā in fera bellua.

Item in alia.

Epistola Ignatii ad Romanos.

Cap. 12. Martyres decollantur.

Nota de facris reliquijs.

Matth. 2.

Maximus autem valde indignabatur: qui minatus mortem ei, qui curam gerebat bestiarum, fecit emitti usum crudelissimum, qui cateris præteritis, iuit ad sanctum Andronicum, & assidens, vulnerum sanicem lambebat lingua. Sanctus autem suum caput subiciens eius dentibus, contendebat ad iram prouocare, studens à fera deuorari, & desiderans ad Christum resolutionem. Ille autem simul cum eo, qui vim afferebat, huc & illuc circumagebatur, & cum eo videbatur ludere, & agrestis naturæ erat quodammodo oblitus. Quem qui erat à ratione verè alienus Iudex, ratione magis, quam rationis egestate, usum non sine Dei numine, condemnat ut interficiatur, illius opus esse credens id, quod factum fuerat, non autem Dei, qui facit mirabilia. Post hæc agrestis quadam & immanis leona emissa est in sanctos. Quæ cum totum theatrum maximo rugitu terrefecisset, & pernicio cursu ad martyres accessisset, suum quidem refrinat impetum, præcidit autem ad pedes sanctorum. Tarachus autem cum sanctam manum extendisset, & partim quidem pilis, partim verò aure apprehendisset, ad se trahebat. Illa autem cum placidæ ouis instar, contrectari non renuisset, ad portam postea accurrit, & infixit dentes tabulis, & per vim conabatur egredi: nec prius dimisit, quam clamasset populus, iubens eam foras exire. Hæc autem & his similia nemo putarit non credenda, legens epistolam, quam scripsit ad Romanos diuinus Ignatius. Sic enim habet: Me inuenerint bestia mihi parata, quas etiam opto in me inueniri promptas. Quibus etiam blandiar, ut me breuiter deuorent. Quod si etiam nolint, ego eis vim afferam. Hinc Maximus animi dubius, planeque nesciens quid ageret, cum videret sanctos martyres per omnia resplendere, & haberi in admiratione, eos morte condemnat. Qui cum tanquam rem desideratam, hanc extremam accepissent sententiam, truncatis capitibus, coronati migrant ad veram vitam, fruituri præmissis immortalitatis, & ea, quæ est illic, beatitudine. Sed inuidus quidem, & sceleratus Iudex, nobis inuidens sanctorum reliquias, iubet corpora martyrum profanis admisceri corporibus, quæ fuerant interfecta à gladiatoribus, decem militibus mandans, ut ea seruarent. Deus autem rerum admirabilium, conuiuantibus custodibus, cum iam rogum accendissent, magna vi repente cadentium imbrium, & ingenti tremotu, rogum quidem extinxit, custodes autem vertit in fugam. Cumque cum alijs permixta essent sanctorum corpora, & ignorarentur propter tenebras, stella lucidissima è caelo terram illustrans, & stans super vnumquodque corpus, præbuit lucem ad ea agnoscenda, illam fortè stellam imitans, quæ in Christi ortu secundum carnem, Magos ex Perside euocauit, & deduxit. Hæc autem facta sunt, cum quidam fideles in monte genibus flexis Dominum supplices rogarent, ne priuarentur dono sanctorum membrorum, quæ propter eius gloriam supra modum decertarunt. Ea verò descendentes sustulerunt: & summo studio propter metum Præsidis, in monte in petra concaua condiderunt, glorificantes sanctissimum nomen Christi Dei nostri: Quoniam eum decet omnis gloria cum patre principij experte, & sancto spiritu, nunc & semper, & in secula seculorum, Amen.

VITA sanctissimi Patris Theophanis, Episcopi Niceæ, (cuius festiuitas V. Idus Octobris celebratur) describitur in Vita fratris eius S. Theodori, 26. Decembris Tomo sexto, ad quem Lectorem remittimus. Item in præfatione Historiæ Ecclesiasticæ Anastasij bibliothecarij.

VITA